

Aziz Sancar 1946 yılında Mardin'in **Savur** kasabasında doğdu. Çocukluğu sokaklarında top oyandığı Savur'da geçti. "*Okumasaydım iyi bir futbolcu olurum*" dediğini hatırlıyorum. Daha sonra İstanbul'da Tıp okudu ve 1969'da sınıf birincisi olarak mezun oldu. Daha okurken biyokimyaya merak sarmıştı. İki yıllık mecburi hizmetini tamamlayınca burslu olarak *John Hopkins Üniversitesi*'ne gitti ve biyokimya bilimiyle tanıştı. Bursu bitince bir yıl sonra dönmek zorunda kaldı, Türkiye'de 2 yıl daha hekimlik mesleğini icra etti. Ama artık damarlarına bilim ateşi yayılmıştı. 1974 yılında ABD'ye tekrar gitti. Oradaki ilk yıllarında, imkansızlıktan teknisyen kadrosunda çalışarak kendi yolunu çizmeye başladı. Çok erken elde ettiği başarılar sayesinde, genç bir bilimci olarak kabul gördü. Bilimsel kariyerinde hızla tırmanarak "DNA onarımı" alanında kendisini Nobel'e ulaştıracak olan yolda kararlı olarak ilerlemeye başladı. Kırk yıllık bir ABD macerasında, sadece "**DNA onarımı**" konusunda değil, belki kendisini başka önemli ödüllere götürecektir olan "**biyolojik saat**" konusunda da Dünyanın en iyilerinden birisi olmayı başarabildi.

Aziz Sancar 2015 Nobel ödülünü DNA onarım mekanizmalarından birisi olan "**Nükelotid Koparmalı Onarım**"ın mekanizmalarını çözdüğü çalışmalarının karşılığı olarak aldı. Onlarca farklı enzim ve proteinin yer aldığı bu onarım mekanizması doğru çalışmadığı zaman, insanlarda "*Xeroderma Pigmentosum*" adlı genetik hastalık ortaya çıkar. Akraba evliliklerinden doğan çocuklarda görülen bu hastalık Türkiye'de sıkça görülür. Aziz Sancar, muhtemelen, Türkiye'de hekimlik mesleğini icra ederken bu tür çok hasta görmüştü. Güneşe, daha doğrusu UV ışınlarına hassas olan bu hastalarda deride derin lezyonlar, zaman içinde ise kanserler ortaya çıkar. Aziz Sancar işte bu hastalıktan yola çıkarak, her canlı için en kritik şifrelerin saklandığı DNA molekülünün nasıl bozulmadan varlığını sürdürebildiğine en önemli yanıtı bulan kişilerden birisidir. Nobel Ödülünü paylaştığı **Tomas Lindahl** ve **Paul Modrich** ise, DNA onarımında yer alan diğer 2 önemli mekanizmayı, sırasıyla "**baz koparmalı onarım**" ve "**yanlış eşleşmenin onarımı**" mekanizmalarını bulan kişilerdir.

Aziz Sancar, bilim için gittiği ve "beni evlat edinen ülke" olarak tanımladığı ABD'de, "doğal vatanım" dediği Türkiye'yi düşünerek, doğduğu toprakları

unutmadan, aradaki bağları hiç koparmadan yaşadı. Bu toprakların ürünü olan bir müthiş beyin, meyvelerini ona bilimsel çalışma iklimini sunan ülkede, ABD'de verebildi. Keşke Türkiye aynı ortamı Aziz Sancar gibi beyinlere sağlayabilmiş olsaydı. Sanıyorum ki, bu "*Aziz Hoca*"yı en çok yaralayan konulardan birisidir. Bu yarasını bir nebze onarabilmek için, ABD'deki laboratuvarını bir çok genç Türk bilimciye açtı. Bununla yetinmedi, bir kaç yıl önce almış olduğu Koç Vakfı Ödülü ile kişisel birikimlerini bir araya getirerek, North Carolina'da "Türk Evi"ni kurdu. Bu evde Türkiye'den gelen öğrencilere barınma imkanı sağladı. Bunu, hayatında en çok gurur duyduğu başarılarından birisi olarak anlatır.

1995 yılından beri tanıdığım Aziz Sancar elinden geldiğince Türk bilimine katkı sağlamaya çalıştı. Bu bağlamda, kendisinden Türkiye için ne zaman bir şey istense seve seve bunu yaptı. En son olarak, Aziz Sancar'dan kurucusu olduğum "**İzmir Uluslararası Biyotıp ve Genom Enstitüsü**"nün bilimsel danışma kurulundan yer almasını istedim. Kabul etti ve 9 Eylül 2015'de yaptığımız Enstitü açılış etkinliklerine katıldı. Enstitünün geleceği konusunda en önem verdiği konu bu merkezde temel bilim araştırmalarının yeriydi. Enstitü'nün sadece temel araştırmalar yapan bir merkez olması beklentisi içindeydi. "*Aziz Hoca*"ya Türkiye'deki bilim ve teknoloji politikalarını anlattım. Hükümetin bize temel araştırmalar için değil de, ekonomik fayda beklentisi ile uygulamalı araştırmalar için daha kolay ve daha çok imkan sağladığını söyledim. Temel araştırmanın da merkezde önemli bir ayak olacağını, ama bunu biraz "merdiven altı" usulü ile gerçekleştirebileceğimizi belirttim. Üzülüğünü bakışlarından hissedebiliyordum. Çünkü ben de, temel araştırmaya dayanmayan çalışmaların ülkenin geleceğini değiştirecek güçte olmadığını düşünüyorum. Artık Nobel Ödüllü bir bilim adamına sahip olan Türkiye, umarım ülkenin bilim ve teknoloji politikalarını belirlerken bu büyük insanın sözlerine kulak asar, tavsiyelerini dikkate alır.

Ama gün gelecek için hayıflanma değil, kutlama günüdür. Atatürk'ün hayal ettiği Modern Türkiye'nin en büyük eserlerinden birisi olan Aziz Sancar'la gurur duymanın, onun başarısını ve sevincini milletçe paylaşmanın günüdür. Şuna bütün kalbimle inanıyorum ki, Türk insanı bağrından çıkan bu muhteşem esere,

Aziz Sancar'a sahip çıkacaktır. Onun açtığı yoldan, binlerce Türk genci bilim için, Nobel için, insanlığa akıl yoluyla hizmet etmek için yürüyeceklerdir. İnsanlığa ve ülkemize hayırlı olsun.

Prof. Mehmet Öztürk